

The relationship between behavioral, normative, and control beliefs and propensity towards knowledge sharing with attitudes, mental norms, behavioral intentions, and perceived behavioral control among middle school teachers in Karaj city

Hamid Faramarzi¹, Gholam Hossein Maktabi^{2*}, Morteza Omideyan³, Ali Reza Hajiyakhchali⁴

1. PhD Student of Educational Psychology, Faculty of Education & Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran
2. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Education & Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran
3. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Education & Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran
4. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Education & Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Article Info.

Received: 2023/05/17

Accepted: 2023/09/17

Abstract

Background and Objectives: This study's primary objective was to employ canonical analysis to examine the relationship between behavioral, normative, and control beliefs and their influence on the propensity to share knowledge with attitudes, subjective norms, behavioral intentions, and perceived behavioral control among middle school teachers in the city of Karaj.

Methodology: This study adopted a descriptive correlational design. The statistical population for this research comprised all secondary school teachers in the city of Karaj. To this end, a sample of 350 individuals was randomly selected from this population using a simple random sampling technique. The Knowledge Sharing Questionnaire developed by Chennamaneni and Raja (2012) and the Reasoned Action Questionnaire by Fishbein and Ajzen (2002) were used to evaluate the variables. Canonical correlation analysis served as the primary statistical technique for the data analysis.

Findings: Following the collection of research data and subsequent analysis using canonical correlation analysis, a significant linear relationship, with a 5% significance level, was observed between all variables examined. These findings supported the research hypothesis by demonstrating the predictability and significance of the relationship between behavioral, normative, and control beliefs and the propensity to share knowledge with attitudes, subjective norms, behavioral intentions, and perceived behavioral control. Among the criterion variables, behavioral intention (0.67) emerged as the most influential, whereas

normative beliefs (0.41) indicated the highest significance among the predictor variables. The analysis of Wilks' lambda value ($p < 0.001$, $F = 18.868$, $\lambda = 0.461$) revealed a significant canonical correlation between the two sets of variables, with a 99% probability. However, it should be noted that Wilks' lambda represented the unexplained variance in the model. In this analysis, the effect size of the two canonical functions was 0.539, representing the shared variance between the two sets of variables the model could explain. With an effect size of 0.539, the obtained model suggested the existence of a common source of variance that explains the overlap between the two variable sets. Furthermore, the results of the F-test indicated that only one of the canonical functions was statistically significant ($F = 18.868$, $p < 0.001$, $\lambda = 0.461$). The second function ($F = 0.503$, $p > 0.873$, $\lambda = 0.987$), third ($F = 0.456$, $p > 0.768$, $\lambda = 0.955$), and fourth function ($F = 0.072$, $p > 0.789$, $\lambda = 0.999$) were not statistically significant. This study considered and calculated four canonical dimensions, but only one demonstrated statistical significance.

Discussion: This study found a significant canonical correlation and a substantial overlap (53%) between behavioral, normative, and control beliefs and the propensity to share knowledge with attitudes, subjective norms, behavioral intentions, and perceived behavioral control. These findings indicated that attitudes, subjective norms, behavioral intentions, and perceived behavioral control could be predicted and have a significant relationship based on behavioral, normative, and control beliefs and the propensity to share knowledge. Specifically, In the first canonical function, all four predictor variables (behavioral, normative, and control beliefs, as well as the propensity to share knowledge) were identified as significant contributors to the relationship. These variables were more predictive of attitudes, subjective norms, behavioral intentions, and perceived behavioral control than those in the second function. The study's findings suggested that teachers' knowledge-sharing behavior was influenced by their propensity to share knowledge. This propensity was influenced more by teachers' normative and control beliefs than by their behavioral beliefs and attitudes. Drawing upon the results of this study, several key individual motivations for teachers to engage in knowledge-sharing with their colleagues can be identified. These motivations include the enjoyment of helping others, group participation and collaboration, personal responsibilities, encouragement, and rewards. Considering the influence of individual factors on the formation of behavioral beliefs, it can be inferred that the positive or negative perception of knowledge sharing (behavioral beliefs) among teachers is influenced by several key factors. These variables include their enjoyment of helping others, their understanding of the benefits associated with knowledge sharing, and their perception of the difficulty or ease associated with knowledge sharing. When considering the role of behavioral, normative, and control beliefs in determining the propensity to share knowledge, it can be concluded that teachers who hold positive behavioral beliefs about knowledge-sharing are more likely to engage in knowledge-sharing activities. Furthermore, teachers who demonstrated significant self-control were more likely to share their knowledge. Moreover, the research findings indicated a positive correlation between teacher attitudes and knowledge sharing.

Keywords: *Behavioral beliefs, normative beliefs, propensity to share knowledge, mental norms, behavioral intentions*

---

*Corresponding author: Email: ghmaktabi@scu.ac.ir

How to Cite: Faramarzi, H., Maktabi, G. H., Omideyan, M., & Hajiyakhchali, A. R. (2023). The relationship between behavioral, normative, and control beliefs and propensity towards knowledge sharing with attitudes, mental norms, behavioral intentions, and perceived behavioral control among middle school teachers in Karaj city. *Journal of Studies in Library and Information Science*, 15(3), 61-74.

رابطه باورهای رفتاری، هنجاری، کنترلی و تمایل به اشتراک دانش با نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و کنترل رفتاری ادراک‌شده در معلمان مقطع متوسطه اول شهرستان کرج

حمید فرامرزی^۱، غلامحسین مکتبی^{۲*}، مرتضی امیدیان^۳، علیرضا حاجی یخچالی^۴

۱. دانشجوی دکتری روان‌شناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
۲. دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
۳. دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
۴. دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

اطلاعات مقاله

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۲۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۲۷

چکیده

هدف: این پژوهش با هدف بررسی تحلیل کانونی رابطه باورهای رفتاری، هنجاری، کنترلی و تمایل به اشتراک دانش با نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و کنترل رفتاری ادراک‌شده در معلمان مقطع متوسطه اول شهرستان کرج انجام شده است.

روش‌شناسی: این پژوهش به لحاظ هدف توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه‌ی آماری این پژوهش شامل تمام معلمان مقطع متوسطه اول شهر کرج است. از این جامعه تعداد ۳۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. جهت اندازه‌گیری متغیرها از پرسش‌نامه‌های اشتراک دانش (Raja & Chennamaneni, 2012) و پرسش‌نامه اقدام منطقی (Fishbein & Ajzen, 2002) استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش همبستگی کانونی (بنیادی) استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که از مجموع متغیرهای ملاک، قصد رفتاری (۰/۶۷) و از مجموع متغیرهای پیش‌بین، باورهای هنجاری (۰/۴۱) دارای بیشترین اهمیت بودند. مقدار لامبدای ویلکز $(P < 0/001, F = 18/868, \lambda = 0/461)$ نشان می‌دهد که با احتمال ۹۹ درصد بین دو مجموعه متغیر، همبستگی کانونی وجود دارد. البته لامبدای ویلکز مقدار واریانس را نشان می‌دهد که با مدل تبیین نمی‌شود. بر این مبنای، اندازه اثر دو تابع کانونی این تحلیل برابر با ۰/۵۳۹، اندازه اثر مقدار واریانس مشترک بین دو دسته متغیر است که مدل کامل قادر به تبیین آن است.

نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که بین باورهای رفتاری، هنجاری، کنترلی و تمایل به اشتراک دانش با نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و کنترل رفتاری ادراک‌شده، همبستگی کانونی و همپوشانی خوبی (۵۳ درصد) وجود دارد.

کلیدواژه‌ها: باورهای رفتاری، هنجاری، تمایل به اشتراک دانش، هنجارهای ذهنی و قصد رفتاری.

*نویسنده مسئول

ایمیل: ghmaktabi@scu.ac.ir

استناد به این مقاله:

فرامرزی، حمید، مکتبی، غلامحسین، امیدیان، مرتضی و حاجی‌یخچالی، علیرضا. (۱۴۰۲). رابطه باورهای رفتاری، هنجاری، کنترلی و تمایل به اشتراک دانش با نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و کنترل رفتاری ادراک‌شده در معلمان مقطع متوسطه اول شهرستان کرج. مطالعات کتابداری و علم اطلاعات، ۱۵ (۳)، ۶۱-۷۴.

مقدمه و بیان مسئله

امروزه معلمان از ارکان اصلی نیروی انسانی هر کشوری محسوب می‌شوند و نقش زیادی در تحول و پیشرفت کشور دارند. همواره تصمیم‌گیرندگان و برنامه‌ریزان حیطه آموزش و به‌ویژه آموزش و پرورش در تلاش هستند تا شرایطی را فراهم آورند تا کارایی اجتماعی و آموزشی معلمان بالا برود (Kosyluk et al., 2021). در طول دوره آموزش، معلمان با موقعیت‌هایی مواجه می‌شوند که در آن به دلیل نقص در مهارت‌های کلیدی و دانش محتوایی، در برآوردن خواسته‌های آموزشی شکست می‌خورند. هنگام مواجهه با چالش‌ها ضروری است که معلمان ماهیت رویداد یادگیری و همچنین ویژگی‌های شخصی خود را در نظر بگیرند تا راهبردهایی را که از رشد و موفقیت آموزشی آن‌ها حمایت می‌کنند، شناسایی کنند (Martín & Manuel, 2021). معلمان زمانی که به کمک نیازمند هستند و تقاضای کمک می‌کنند، نه تنها مشکلات آموزشی آن‌ها کاهش می‌یابد بلکه دانش و مهارت‌هایی را کسب می‌کنند که در حل مسئله به آن‌ها کمک می‌کند و می‌تواند اشتراک‌گذاری دانش آن‌ها را نیز افزایش دهد (Samsami et al., 2021). یکی از سازه‌های مؤثر و مرتبط با اشتراک دانش، باورهای افراد است. براساس مشاهدات، یک فرد باورهایی درباره خود پیرامون یک پدیده خاص شکل می‌دهد. به این ترتیب فرد باورهایی پیرامون خودش، اطرافیانش، سازمان‌ها و هر پدیده دیگری را شکل می‌دهد (Black & Allen, 2019). Fishbein & Ajzen (2010) معتقدند باورها، سنگ بنای نظریه اقدام منطقی (theory of reasoned action (TRA)) است و از آن با عنوان ساختار مفهومی خود یاد می‌کنند. در چهارچوب نظریه اقدام منطقی، مستقیم‌ترین پیشینه رفتار، شکل‌گیری یک قصد رفتاری است (Parker et al., 2019). به‌طور منطقی، شکل‌گیری قصد رفتاری قوی‌تر، احتمال انجام یک رفتار یا مجموعه‌ای از رفتارها را در آینده افزایش می‌دهد. این چهارچوب مفهومی بیشترین فرضیه را مطرح می‌کند که قوت قصد رفتاری تحت تأثیر نگرش (attitude) کلی افراد نسبت به رفتار، میزان فشار هنجاری ادراک‌شده برای درگیر شدن در رفتار، تمایل به اشتراک دانش و کنترل رفتاری ادراک‌شده (perceived behavioral control) بر رفتار است (Finney et al., 2019). به‌طور کلی، داشتن نگرش‌های مطلوب‌تر، درک فشار هنجاری و کنترل رفتاری ادراک‌شده بیشتر منجر به شکل‌گیری قصد رفتاری قوی‌تر می‌شود (Astatke, 2019). نظریه اقدام منطقی ادعان می‌کند که نگرش‌ها، فشار هنجاری درک‌شده و کنترل رفتاری ادراک‌شده از باورهای خاصی که افراد در مورد یک رفتار دارند ناشی می‌شود. سه دسته از باورها در نظریه اقدام منطقی شناسایی شده‌اند: (۱) باورهای رفتاری (behavioral beliefs) (۲) باورهای هنجاری (normative beliefs) (۳) باورهای کنترلی (control beliefs). باورهای رفتاری به‌عنوان پیامدهای درک‌شده و پیامدهای تجربی مرتبط با عملکرد مفهوم سازی می‌شوند. باورهای رفتاری مجموعه‌ای از ارزیابی‌های زیربنای کلی افراد از آن رفتار است (Fishbein & Ajzen, 2010). باورهای هنجاری هم شامل انتظارات و هم اعمال مهم دیگران می‌شود. باورهای هنجاری شامل مؤلفه‌های دستوری (باورهایی در مورد تأیید یا مخالفت دیگران با درگیر شدن در رفتار) و توصیفی (باورهایی در مورد اینکه آیا دیگران خودشان در این رفتار شرکت می‌کنند)، عناصری از تأثیر هنجاری است (Astatke, 2019). هنگامی که باورهای هنجاری دستوری و توصیفی جمع شوند، میزان فشار هنجاری ادراک‌شده برای انجام یک رفتار را تعیین می‌کنند.

از سوی دیگر موضوع اشتراک دانش در میان معلمان مسئله‌ای اساسی در جنبش‌های کنونی اصلاحات آموزش و پرورش و پیشرفت مدارس به‌شمار می‌آید. با تأکید بر اینکه معلم عنصر کلیدی موفقیت آموزشی در مدرسه است از این‌رو، در سال‌های اخیر همزمان با رشد و پیشرفت فناوری، روش‌های آموزشی نیز تغییر کرده و فعالیت‌های معلمان در کلاس درس به‌طور فزاینده‌ای پیچیده شده است. بنابراین توانمندسازی معلمان به مسئله‌ای مهم تبدیل شده است و از معلمان انتظار می‌رود تا دانش خود را به‌روز کرده و مهارت‌های آموزشی خود را گسترش دهند (Tseng & Kuo, 2014). گفتنی است که مشکل اساسی در جاری کردن دانش در آموزش و پرورش، ارتباطی نزدیک با دانش معلمان دارد، چرا که بیش از نیمی از دانش معلمان به‌صورت ضمنی است و از طریق تجربه و یادگیری عملی کسب می‌شود و کدگذاری شده نیست (Xie & Xie, 2022). اساساً چالش

اصلی اشتراک دانش نیز تبدیل هرچه بیشتر و بهتر دانش ضمنی به دانش آشکار است. (Wang & Wang (2020) در مطالعه‌ای با بررسی دانش ضمنی تربیتی و اهمیت آن در مقوله تربیت حرفه‌ای معلمان به این نتیجه رسیدند که تجربه‌های زیستی معلمان از تدریس که دانش ضمنی آنان را تشکیل می‌دهد، تأثیر قابل توجهی بر روش و کیفیت تدریس آنان دارد. با وجود این می‌توان گفت که اشتراک دانش یک فرآیند هم‌افزاست. مادامی که معلمان با همدیگر به گفت‌وگو می‌پردازند، با ارائه بینش‌های بی‌نظیر خود از دانش یکدیگر بهره‌مند می‌شوند و از این طریق ایده‌های خود را توسعه می‌دهند. اشتراک دانش همچنین موجب تسهیل یادگیری آنان می‌شود و این امکان را به آنان می‌دهد تا مشکلاتی را از میان بردارند که دیگران پیشتر با آن مواجه بوده‌اند. به این ترتیب امکان پاسخگویی سریعتر فراهم می‌شود (Law & Ngai, 2008). در چهارچوب نظریه اقدام منطقی، جمع‌بندی باورهای کنترل، کنترل رفتاری ادراک‌شده را برای انجام رفتار تعیین می‌کند. فرض بر این است که باورهای رفتاری، هنجاری و کنترلی از طریق تعامل با محیط بزرگ‌تر تغییر می‌کنند (Fishbein & Ajzen, 2010). نظریه اقدام منطقی به پیش‌بینی قصد رفتاری افراد در یک زمان و یک مکان ویژه پیرامون یک پدیده براساس باورهای وی می‌پردازد. براساس نظریه اقدام منطقی تمایل به یک رفتار براساس نگرش و هنجارهای ذهنی (subjective norms) فرد پیرامون آن رفتار تعیین می‌شود. نگرش، از باورهای عمیق فرد به نتایج رفتار و ارزیابی از نتایج ناشی می‌شود. ابعاد اصلی نظریه اقدام منطقی عبارتند از: نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری ادراک‌شده و قصد رفتاری. این باورها است که در نهایت نگرش، نیت رفتاری و انجام یک رفتار خاص را شکل می‌دهد. نگرش، عبارت از آمادگی برای واکنش ویژه نسبت به یک فرد، شی، فکر یا وضعیت است. نگرش مجموعه‌ای از اعتقادات، عواطف و قصد رفتاری نسبت به یک شی، شخص یا واقعه است (Fishbein & Ajzen, 2010). چه چیزی نگرش‌ها را شکل می‌دهد و می‌سازد؟ این باورهای ما هستند که باعث شکل‌گیری نگرش ما نسبت به یک موضوع می‌گردند (Martín & Manuel, 2021). از عمده‌ترین عوامل مؤثر در تحول روانی معلمان به‌ویژه در حیطه آموزش و پرورش، هنجارهای ذهنی آن‌ها است. باید گفت که چنانچه همکاران یک فرد نسبت به اشتراک دانش در مدرسه نظر مثبتی داشته باشند، می‌توان انتظار داشت انگیزه اشتراک دانش در افراد افزایش یابد. لذا می‌توان نتیجه گرفت که به یک هنجار ذهنی مطلوب برای تقویت انگیزه اشتراک دانش معلمان نیاز است (Qolizadeh et al., 2016).

یکی از یافته‌های قابل توجه تأثیر قوی هنجارهای ذهنی بر قصد رفتاری است (Chika et al., 2020). (Won et al. (2019) در یافتند که هنجارهای ذهنی فقط به‌طور ضعیفی با قصد رفتاری مرتبط هستند. آن‌ها استدلال کردند که قدرت پیش‌بینی ضعیف هنجارهای ذهنی تابعی از موارد زیر است: (۱) مسائل مربوط به اندازه‌گیری (۲) شکست در جداسازی تأثیر انواع مختلف هنجارهای ذهنی بر قصد رفتاری. (Perry et al. (2016) در تشریح ابعاد کنترل رفتاری ادراک‌شده معتقدند که برای درک بهتر کنترل رفتاری ادراک‌شده می‌بایستی بین احساس کنترل و کنترل رفتاری ادراک‌شده تمایز قائل شد. (Perry et al. (2016) معتقدند که احساس کنترل به یک وضعیت روانی اشاره دارد، در حالی که کنترل رفتاری ادراک‌شده پیرامون رفتار مشخصی است که فرد یقین دارد انجام آن یک نتیجه یا پیامد مشابه به دنبال خواهد داشت. (Yzer (2019) در بیان تعریف دقیق کنترل رفتاری ادراک‌شده به این نکته اشاره می‌کند که در نگاه اول شباهت بسیاری بین کنترل رفتاری ادراک‌شده و آنچه بندورا آن را خودکارآمدی نام نهاده است وجود دارد. ولی کنترل رفتاری به قابل اجرا بودن و میزان سختی یا آسانی و نتیجه بخشی فعالیت از نگاه فرد اشاره دارد در صورتی که خودکارآمدی به اعتماد به نفس فرد در مقابله با شرایط چالش‌برانگیز و باور فرد به کسب موفقیت احتمالی در آن شرایط می‌پردازد، (Gurban Alizadeh, (2019). کنترل افراد بر نحوه مواجهه آن‌ها در مقابله با مشکلات و چالش‌ها تأثیر می‌گذارد. افراد دارای کنترل مثبت احتمالاً علیرغم این موانع بر تلاش خود می‌افزایند. آن دسته از معلمانی که باور دارند توانایی‌های ذهنی را می‌توان بهبود داد به مدارج بالاتر تحصیلی دست پیدا می‌کنند و مسائل چالش‌برانگیز بیشتری را پشت سر می‌گذارند. این افراد باور دارند که با تلاش بیشتر و استفاده از راهبردهای اثربخش‌تر می‌توانند بر مشکلات غلبه کنند (Nazari et al., 2019). در ارتباط با متغیرهای این پژوهش می‌توان به برخی پژوهش‌های که در این زمینه انجام شده اشاره کرد. (Moran & Brittany (2022) در پژوهش خود نشان دادند که نگرش‌های منفی، هنجارها و

کنترل ادراک شده، قصد رفتاری را پیش بینی کردند. هنجارها و قصد رفتاری نیز استفاده کودکان از کمک از والدین را پیش بینی می کردند، درحالی که نگرش ها و کنترل رفتاری ادراک شده چنین نبود. قصد رفتاری به ترتیب ارتباط بین نگرش ها، هنجارها، کنترل ادراک شده و رفتار کمک طلبی را میانجی گری می کند. (Xie & Zhang (2022) پژوهشی در مورد تأثیر عوامل محیطی بر به اشتراک گذاری دانش در جوامع مجازی انجام دادند. نتایج نشان داد که اعتماد جامعه، مدیریت جامعه، انگیزه جامعه، فعالیت جامعه و حفاظت از اطلاعات، همگی تأثیر مثبت قابل توجهی بر رفتار به اشتراک گذاری دانش دارند. از نظر تأثیر، اعتماد جامعه بیشترین تأثیر را بر رفتار اشتراک دانش کاربران دارد و پس از آن مدیریت جامعه و فعالیت جامعه کمترین تأثیر را دارد. نتایج پژوهش (Twillert et al. (2020 نشان داد که باورهای معلمان به طور معنی داری با متغیرهای نگرش، هنجارهای درک شده و کنترل رفتاری ادراک شده همبستگی دارند. پیامدهای این است که برای افزایش نگرش معلمان غیر از قصد، باید باورهای نتیجه مند را ترویج کرد. نتایج نشان داد برای افزایش هنجارهای درک شده، دانش آموزان و همکاران، مرجع اصلی هنجاری بودند. (Kafashan Kakhki et al. (2021 در پژوهشی روی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی شیراز دریافتند که نگرش، هنجارهای ذهنی، باورهای رفتاری و باورهای هنجاری بر قصد اشتراک دانش تأثیر می گذارند. قصد اشتراک دانش تأثیری مستقیم و معنی دار بر انواع رفتارهای فرد در مورد اشتراک دانش دارد. نتایج پژوهش (Sharifipour Choukami & Ahmadi Musa Abad (2019 نشان داد که کنترل رفتاری ادراک شده بر نگرش به یادگیری تأثیر دارد. همچنین نوآوری، بر نگرش به یادگیری تأثیر دارد و هنجارهای ذهنی بر نگرش به یادگیری تأثیر گذار است. از طرفی نگرش به یادگیری بر قصد استفاده از نرم افزارهای یادگیری تأثیر دارد. (Naderi (2019 در پژوهشی روی معلمان شهر اردبیل به این نتیجه رسید که رابطه معنی دار بین دو متغیر تمایل به اشتراک دانش و رفتار اشتراک دانش معلمان وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که بین سودمندی اشتراک دانش در معلمان، نگرش به اشتراک دانش معلمان مدارس ابتدایی ناحیه یک شهر اردبیل رابطه معنی داری وجود دارد. استفاده از نیروی انسانی کارآمد در همه سازمان ها دغدغه تمامی مسئولین و مدیران است. از این میان، معلمان از جمله مهم ترین عوامل نیروی انسانی نظام آموزش و پرورش را تشکیل می دهند و نقش اساسی در تداوم، مراقبت و ارتقای کیفیت تعلیم و تربیت را بر عهده دارند. معلمی یک حرفه پیویا بوده که عملکردهای آن به طور مداوم در حال تغییر است. با توجه به اینکه شناسایی عوامل مؤثر بر بهبود کارایی معلمان تأثیر بسزایی در موفقیت های آتی ایشان در زمینه پرورش و تربیت صحیح نسل آینده دارد، بالطبع انجام چنین پژوهش هایی ضروری به نظر می رسد؛ بنابراین پژوهش حاضر به دنبال جواب دادن به پرسش زیر است:

آیا بین ترکیب خطی باورهای رفتاری، باورهای هنجاری، باورهای کنترلی و تمایل به اشتراک دانش با ترکیب خطی نگرش ها، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و کنترل رفتاری ادراک شده رابطه چندگانه معنی دار وجود دارد؟

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی می باشد. جامعه آماری این پژوهش را تمام معلمان (زن و مرد) مقطع متوسطه اول شهر کرج (۴۶۱ نفر مرد و ۱۱۵۹ نفر زن)، در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ تشکیل می دهند. از این جامعه تعداد ۳۵۰ نفر به روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. اخلاق پژوهش در این مطالعه کاملاً رعایت گردید به گونه ای که به مشارکت کنندگان در زمینه محرمانه ماندن اطلاعات، اطمینان خاطر داده شد و آن ها با رضایت کامل، پرسش نامه ها را در محیطی آرام و بدون ذکر نام تکمیل کردند. برای اندازه گیری متغیرهای مورد نظر از پرسش نامه های اشتراک دانش و پرسش نامه اقدام منطقی استفاده شد. داده ها با استفاده از نرم افزار رایانه ای SPSS ۱۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزارهای اندازه گیری

پرسش نامه اشتراک دانش: جهت سنجش اشتراک دانش از پرسش نامه (Raja & Chennamaneni (2012 استفاده شد.

نسخه ۲۳ سؤالی این پرسش‌نامه که ابعاد مختلف باورهای رفتاری (سؤالات ۱ تا ۵)، باورهای هنجاری (سؤالات ۶ تا ۱۰)، باورهای کنترلی (سؤالات ۱۱ تا ۱۷)، و تمایل به اشتراک دانش (سؤالات ۱۸ تا ۲۳) استفاده شد. پاسخ‌دهندگان هر سؤال را در مقیاس لیکرت (۱- کاملاً مخالفم ۵- کاملاً موافقم) پاسخ دادند. Raja & Chenmaneni (2012) پایایی پرسش‌نامه موردنظر را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۵ به دست آوردند. در پژوهش دیگری (Naderi (2019) پایایی این پرسش‌نامه را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۸ گزارش کرد. در پژوهش Thomas et al. (2019) پایایی پرسش‌نامه مذکور با روش آلفای کرونباخ برای بعد باورهای رفتاری ۰/۸۵، باورهای هنجاری ۰/۸۷، باورهای کنترلی ۰/۹۰ و تمایل به اشتراک دانش ۰/۸۸ به دست آمده است. در پژوهش حاضر پایایی پرسش‌نامه اشتراک دانش از طریق روش آلفای کرونباخ به ترتیب برای باورهای رفتاری ۰/۸۱، باورهای هنجاری ۰/۸۰، باورهای کنترلی ۰/۸۳، تمایل به اشتراک دانش ۰/۹۴ و برای کل پرسش‌نامه ۰/۸۷ به دست آمده است.

پرسش‌نامه اقدام منطقی: پرسش‌نامه اقدام منطقی توسط Fishbein & Ajzen (2010) تهیه شده است. نسخه ۱۸ سؤالی این پرسش‌نامه شامل ابعاد مختلف نگرش‌ها (سؤالات ۱ تا ۷)، هنجاری ذهنی (سؤالات ۸ تا ۱۱)، قصد رفتاری (سؤالات ۱۲ تا ۱۴) و کنترل رفتاری ادراک شده (سؤالات ۱۵ تا ۱۸) استفاده شد. پاسخ‌دهندگان هر سؤال را در مقیاس لیکرت (۱- کاملاً مخالفم ۷- کاملاً موافقم) پاسخ می‌دهند. Thomas et al. (2019) پایایی پرسش‌نامه اقدام منطقی را با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای نگرش‌ها ۰/۹۰، هنجارهای ذهنی ۰/۷۱، قصد رفتاری ۰/۸۴ و کنترل رفتار ادراک شده ۰/۸۲ به دست آوردند. در پژوهش دیگری (Naderi (2019) پایایی این پرسش‌نامه را با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای نگرش‌ها ۰/۷۲، هنجارهای ذهنی ۰/۶۸، قصد رفتاری ۰/۷۹ و کنترل رفتار ادراک شده ۰/۸۲ گزارش کردند. در پژوهش حاضر ضریب پایایی پرسش‌نامه اقدام منطقی از طریق روش آلفای کرونباخ به ترتیب برای نگرش‌ها ۰/۹۱، هنجارهای ذهنی ۰/۹۴، قصد رفتاری ۰/۸۹، کنترل رفتار ادراک شده ۰/۸۱ و برای کل پرسش‌نامه ۰/۸۷ به دست آمده است. علاوه بر این، ضریب پایایی از طریق روش تصنیف به ترتیب برای نگرش‌ها ۰/۸۹، هنجارهای ذهنی ۰/۹۳، قصد رفتاری ۰/۹۱، کنترل رفتار ادراک شده ۰/۷۹ و برای کل پرسش‌نامه ۰/۶۹ به دست آمده است.

شیوه تحلیل داده‌ها: برای تحلیل داده‌های به دست آمده از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است. از روش‌های آماری توصیفی میانگین و انحراف معیار و همچنین در سطح آمار استنباطی از ضریب همبستگی کانونی استفاده به عمل آمده است.

یافته‌های پژوهش

جدول ۱ شاخص‌های توصیفی مربوط به نمره‌های کسب‌شده شرکت‌کنندگان در متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار و ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش حاضر

Table 1. Mean, standard deviation and correlation coefficients between the variables of the present study

متغیر Variable	میانگین M	انحراف معیار SD	1	2	3	4	5	6	7	8
1 باورهای رفتاری	15.13	3.36	-							
2 باورهای هنجاری	15.83	3.85	0.35**	-						
3 باورهای کنترلی	19.73	6.58	0.32**	0.39**	-					
4 تمایل به اشتراک دانش	17.13	7.15	0.31**	0.36**	0.24**	-				
5 نگرش‌ها	24.82	8.98	0.34**	0.38**	0.37**	0.35**	-			
6 هنجارهای ذهنی	10.49	5.65	0.16**	0.25**	0.24**	0.15**	0.13*	-		
7 قصد رفتاری	10.92	4.85	0.46**	0.54**	0.48**	0.45**	0.53**	0.21**	-	
8 کنترل رفتاری ادراک شده	14.47	5.23	0.32**	0.35**	0.36**	0.31**	0.38**	0.10	0.55**	-

*p ≤ 0.05 **p ≤ 0.01

همان‌طور که نتایج مندرج در جدول ۱ نشان می‌دهد، روابط همبستگی بین باورهای رفتاری و نگرش‌ها ($p < 0/01$, $r = 0/34$)، باورهای هنجاری و نگرش‌ها ($p < 0/01$, $r = 0/38$)، باورهای کنترلی و نگرش‌ها ($p < 0/01$, $r = 0/37$)، تمایل به اشتراک دانش و نگرش‌ها ($p < 0/01$, $r = 0/35$)، باورهای رفتاری و هنجارهای ذهنی ($p < 0/01$, $r = 0/16$)، باورهای هنجاری و هنجارهای ذهنی ($r = 0/25$)، باورهای کنترلی و هنجارهای ذهنی ($p < 0/01$, $r = 0/24$)، تمایل به اشتراک دانش و هنجارهای ذهنی ($p < 0/01$, $r = 0/15$)، باورهای رفتاری و قصد رفتاری ($p < 0/01$, $r = 0/46$)، باورهای هنجاری و قصد رفتاری ($p < 0/01$, $r = 0/54$)، باورهای کنترلی و قصد رفتاری ($p < 0/01$, $r = 0/48$)، تمایل به اشتراک دانش و قصد رفتاری ($p < 0/01$, $r = 0/53$)، باورهای رفتاری و کنترل رفتاری ادراک‌شده ($p < 0/01$, $r = 0/32$)، باورهای هنجاری و کنترل رفتاری ادراک‌شده ($p < 0/01$, $r = 0/35$)، باورهای کنترلی و کنترل رفتاری ادراک‌شده ($p < 0/01$, $r = 0/36$) و تمایل به اشتراک دانش و کنترل رفتاری ادراک‌شده ($p < 0/01$, $r = 0/38$) می‌باشند. همان‌طور که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود، معنی‌داری مقدار لامبدای ویلکز ($\lambda = 0/461$, $F = 18/868$, $P < 0/001$) نشان می‌دهد که با احتمال ۹۹ درصد بین دو مجموعه متغیر، همبستگی کانونی وجود دارد. البته لامبدای ویلکز مقدار واریانس را نشان می‌دهد که با مدل تبیین نمی‌شود، در نتیجه λ -اندازه اثر مدل کامل را در ماتریس r آشکار می‌سازد. براین مبنای، اندازه اثر دو تابع کانونی این تحلیل برابر با $0/539$ ، اندازه اثر مقدار واریانس مشترک بین دو دسته متغیر است که مدل کامل قادر به تبیین آن است. بنابراین مدل به‌دست آمده نشان می‌دهد که یک منبع واریانس مشترک وجود دارد که همپوشانی دو دسته متغیر را تبیین می‌کند؛ میزان این واریانس $0/539$ است.

جدول ۲. نتایج تحلیل مدل همبستگی کانونی برای متغیرهای باورهای رفتاری، باورهای هنجاری، باورهای کنترلی و تمایل به اشتراک دانش با نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و کنترل رفتاری ادراک‌شده

Table 2. The results of the canonical correlation model analysis for the variables of behavioral beliefs, normative beliefs, control beliefs and willingness to share knowledge with attitudes, mental norms, behavioral intention and perceived behavioral control

نام آزمون	مقدار	درجه آزادی	درجه آزادی خطا	F	سطح معنی‌داری
Name of the test	Amount	df	Degrees of Freedom error	F	P
آزمون اثر پیلایی	546.0	16	1380	643.13	001.0
آزمون اثر هتلینگ	1.155	16	1362	589.24	001.0
آزمون لامبدای ویلکز	461.0	16	46.1045	868.18	001.0
آزمون بزرگترین ریشه‌روی	533.0	-	-	-	-

نخستین قدم آماری در تحلیل کانونی استخراج یک یا تعداد بیشتری تابع کانونی است. در این پژوهش، با توجه به اینکه چهار متغیر مستقل و چهار متغیر وابسته وجود دارد، تعداد ریشه‌ها یا توابع استخراج‌شده به همان میزان است (چهار تابع کانونی). تعداد متغیر کانونی به‌دست آمده، براساس تعداد متغیرهای مجموعه کوچک موردنظر تعیین می‌شود. ابعاد کانونی که متغیرهای کانونی نیز نامیده می‌شوند، متغیرهایی پنهانی‌اند که با عوامل به‌دست آمده در تحلیل عاملی قابل قیاس‌اند. برای بررسی معنی‌داری توابع، به مقدار واریانس که هر تابع تبیین می‌کند توجه می‌شود. بزرگی رابطه بین جفت ترکیب خطی با ضریب همبستگی متعارف یا کانونی نشان داده می‌شود. مجذور این ضریب، مقدار واریانس یک متغیر کانونی را که با متغیر کانونی دیگری تبیین شده نشان می‌دهد. مجذور این ضریب همچنین ممکن است مقدار واریانس مشترک بین دو متغیر کانونی نامیده شود. جدول ۴ خصوصیات توابع حاصل از تحلیل کانونی را در این پژوهش نشان می‌دهد.

جدول ۳. ویژگی‌های توابع حاصل از تحلیل کانونی

Table 3. Features of functions resulting from focal analysis

شماره تابع	مقدار ویژه	درصد	درصد تجمعی	همبستگی کانونی	مجذور همبستگی
1	142.1	856.98	856.98	730.0	533.0
2	008.0	683.0	540.99	088.0	008.0
3	005.0	442.0	982.99	071.0	005.0
4	002.0	018.0	100	014.0	001.0

همان‌گونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، مجذور همبستگی کانونی (R^2c) توابع به ترتیب برابر با $0/533$ ، $0/008$ ، $0/005$ و $0/001$ می‌باشند. توابعی که کمتر از ۱۰ درصد از واریانس مشترک را تبیین نمایند، باید کنار گذاشته شوند و تفسیر نمی‌شوند. بنابراین تابع اول که $53/3$ درصد از واریانس مشترک را تبیین می‌کند، تفسیر می‌شود، ولی توابع دوم، سوم و چهارم مورد تفسیر قرار نمی‌گیرند. همچنین نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که همبستگی ساده میان اولین متغیر ترکیبی حاصل از متغیرهای مستقل و متغیرهای وابسته برابر با $0/73$ است. علاوه بر این روش، آزمون معنی‌داری توابع به کمک تحلیل کاهش بعد نیز به پژوهشگر اجازه می‌دهد تا به کمک چیدمان سلسله مراتبی توابع، معنی‌داری آن‌ها را آزمون کند. جدول ۴ نتایج تحلیل کاهش بعد توابع چهارگانه این پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۴. نتایج تحلیل کاهش بعد برای توزیع کانونی

Table 4. Dimension reduction analysis results for focal distribution

شماره تابع	لامبدای ویلکز	F	درجه آزادی	درجه آزادی خطا	سطح معنی‌داری
1	0.461	18.868	16	1045.46	0.001
2	0.987	0.503	9	834.92	0.873
3	0.995	0.456	4	0.688	0.768
4	0.999	0.072	1	0.345	0.789

همان‌طور که نتایج مندرج در جدول ۴ نشان می‌دهد، براساس نتایج آزمون F، فقط یک مورد از توابع کانونی معنی‌دار است ($F_{18/868} = 0/461$ ، $P < 0/001$)، تابع دوم ($F_{9/503} = 0/873$ ، $P > 0/001$)، تابع سوم ($F_{4/688} = 0/768$ ، $P > 0/001$) و تابع چهارم ($F_{1/345} = 0/789$ ، $P > 0/001$) معنی‌دار نیستند. در این پژوهش چهار بعد کانونی در نظر گرفته شد و محاسبه گردید که فقط یکی از آن‌ها از نظر آماری معنی‌دار است. اولین آزمون ابعاد به این امر می‌پردازد که آیا هر چهار بعد به دست آمده از نظر آماری معنی‌دار هستند؟ ($F_{18/868} = 0/461$ ، $P < 0/001$)، این چهار آزمون چندمتغیری مدل کلی میان دو دسته متغیر را آزمون می‌کنند. به عبارت دیگر، این آزمون‌ها واریانس مشترک میان متغیرهای مستقل و وابسته را در سطوح تمام توابع زیربنایی (حاصل از چهار جفت متغیرهای ترکیبی) ارزیابی می‌کنند.

بررسی فرضیه اصلی پژوهش (رابطه بین باورهای رفتاری، هنجاری، کنترلی و تمایل به اشتراک دانش با نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و کنترل رفتاری ادراک شده) از طریق تحلیل متغیرهای کانونی امکان‌پذیر است. تحلیل متغیرهای کانونی از طریق بررسی ضرایب استاندارد و ساختاری صورت می‌پذیرد. همان‌طور که نتایج جدول ۲ نشان داد، فرضیه پژوهش تأیید می‌شود و بین باورهای رفتاری، هنجاری، کنترلی و تمایل به اشتراک دانش با نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و کنترل رفتاری ادراک شده رابطه معنی‌داری وجود دارد. جدول ۵ ضرایب استاندارد، ضرایب ساختاری و مجذور آن‌ها (واریانس تبیین شده) را نشان می‌دهد. در این جدول، بار کانونی یا ساختاری، نشانه همبستگی متغیر با متغیر کانونی است. ضرایب کانونی استاندارد شده همانند ضرایب

رگرسیون استاندارد شده در تحلیل رگرسیون هستند و اهمیت متغیر را در مجموعه نشان می دهند. گفتنی است که مجموعه‌ها در تحلیل همبستگی کانونی همانند متغیرهای مکنون در مدل‌یابی معادلات ساختاری یا تحلیل عاملی هستند که به آن‌ها متغیر کانونی می‌گویند. برای شناسایی متغیرهای معنی‌دار در مجموعه‌ها یا متغیرهای کانونی، باید به متغیرهای دارای ضرایب کانونی بالای ۰/۳۰ و بیشتر توجه و آن‌ها را تفسیر کرد. همان‌طور که نتایج مندرج در جدول ۵ نشان می‌دهد، در تابع اول متغیرهای خطی ملاک عبارتند از: نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و کنترل رفتاری ادراک شده. از سوی دیگر در این تابع هر چهار متغیر پیش‌بین باورهای رفتاری، هنجاری، کنترلی و تمایل به اشتراک دانش در متغیر خطی پیش‌بین دارای اهمیت و سهم‌اند. به عبارت دیگر، تا اینجا نشان می‌دهد که طبق تابع اول، نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و کنترل رفتاری ادراک شده به وسیله باورهای رفتاری، هنجاری، کنترلی و تمایل به اشتراک دانش بهتر پیش‌بینی می‌شوند. بنابراین فرضیه اصلی تحقیق تأیید می‌شود. در جدول ۵ ضریب ساختاری (بار کانونی) نشان‌دهنده همبستگی متغیر ملاک با متغیر کانونی است. ضرایب کانونی استاندارد شده، همانند ضرایب رگرسیون استاندارد شده در تحلیل رگرسیون و نشان‌دهنده اهمیت متغیر در مجموعه هستند. در مجموعه متغیرهای ملاک، قصد رفتاری (۰/۶۷) و در متغیرهای پیش‌بین، باورهای هنجاری (۰/۴۱) دارای بیشترین اهمیت می‌باشند. همچنین واریانس تبیین شده، میزان واریانسی است که هر مجموعه، متغیر کانونی خود را تبیین می‌کند. در این مطالعه وزن واریانس مشترک میان این دسته متغیر برابر با ۵۳ درصد است که با مقدار ($P < ۰/۰۰۱$, $F = ۱۸/۸۶۸$) معنی‌دار است.

جدول ۵. ضرایب استاندارد، ساختاری و مجذور آن‌ها در تابع اول

Table 5: Standard, structural and squared coefficients in the first function

متغیر	ضریب استاندارد	ضریب ساختاری (بار کانونی)	مجذور ضرایب ساختاری
نگرش‌ها	0.253	0.701	0.491
هنجارهای ذهنی	0.207	0.401	0.160
قصد رفتاری	0.670	0.941	0.885
کنترل رفتاری ادراک شده	0.166	0.652	0.425
باورهای رفتاری	0.287	0.657	0.431
باورهای هنجاری	0.414	0.784	0.614
باورهای کنترلی	0.393	0.723	0.522
تمایل به اشتراک دانش	0.313	0.645	0.416

برای شناسایی متغیرهای معنی‌دار در مجموعه‌ها یا متغیرهای کانونی، بار کانونی ۳۰ درصد و بیشتر هر متغیر نشانه معنی‌دار بودن آن در مجموعه خودش است، زیرا اگر کمتر از ۳۰ درصد باشد، میزان همپوشی آن خیلی کم خواهد بود. بنابراین متغیرهای معنی‌دار در مجموعه متغیرهای ملاک قصد رفتاری ۰/۹۴، نگرش‌ها ۰/۷۰، کنترل رفتاری ادراک شده ۰/۶۵ و هنجارهای ذهنی ۰/۴۰ است و در مجموع متغیرهای پیش‌بین باورهای هنجاری ۰/۷۸، باورهای کنترلی ۰/۷۲، باورهای رفتاری ۰/۶۵ و تمایل به اشتراک دانش ۰/۶۴ می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی همبستگی کانونی بین باورهای رفتاری، هنجاری، کنترلی و تمایل به اشتراک دانش با نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و کنترل رفتاری ادراک شده انجام شد و در پی پاسخگویی به این سؤال بود که آیا بین باورهای رفتاری، هنجاری، کنترلی و تمایل به اشتراک دانش با نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و کنترل رفتاری ادراک شده رابطه

وجود دارد؟ یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که بین باورهای رفتاری، هنجاری، کنترلی و تمایل به اشتراک دانش با نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و کنترل رفتاری ادراک شده، همبستگی کانونی و همپوشانی خوبی (۵۳ درصد) وجود دارد. در واقع نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و کنترل رفتاری ادراک شده از طریق باورهای رفتاری، هنجاری، کنترلی و تمایل به اشتراک دانش قابل پیش‌بینی و دارای رابطه معنی‌دار می‌باشند. همچنین براساس یافته‌های پژوهش در تابع اول، هر چهار متغیر خطی پیش‌بین باورهای رفتاری، هنجاری، کنترلی و تمایل به اشتراک دانش دارای اهمیت و سهم‌اند و طبق این تابع باورهای رفتاری، هنجاری، کنترلی و تمایل به اشتراک دانش با متغیرهای تابع دوم، یعنی نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، قصد رفتاری و کنترل رفتاری ادراک شده بهتر پیش‌بینی می‌شوند. بنابراین فرضیه اصلی تحقیق حاضر تأیید می‌شود. این یافته‌ها با نتایج Xie & Xie (2022)؛ Wang & Wang (2022)؛ Moran & Brittany (2022)؛ Twillert et al. (2020)؛ Thomas et al. (2019)؛ Fishbein & Ajzen (2010)؛ Naderi (2019)؛ Kafashan Kakhki et al. (2021) و Gurban Alizadeh (2019) همسو است.

رفتار اشتراک دانش در بین معلمان متأثر از تمایل آنان به اشتراک دانش می‌باشد و این تمایل به نوبه خود بیشتر متأثر از باورهای هنجاری و باورهای کنترلی معلمان نسبت به اشتراک دانش می‌باشد تا باورهای رفتاری و نگرش آنان. براساس نتایج این پژوهش از انگیزه‌های اصلی فردی معلمان برای به اشتراک‌گذاری دانش با سایر همکاران می‌توان به لذت کمک به دیگران، مشارکت و همکاری گروهی، مسئولیت‌های فردی، تشویق و پاداش را ذکر کرد. براساس نتایج پژوهش Twillert et al. (2020) و Moran & Brittany (2022) جهت بالا بردن سطح رفتار اشتراک دانش در بین معلمان باید از طریق بهبود نگرش آنان نسبت به تسهیم دانش، شناسایی افراد مهم تأثیرگذار بر افراد و برگزاری کارگاه‌های آموزشی توجیهی با حضور همکاران و افزایش این درک در بین معلمان که اشتراک دانش کاری ساده و ارادی است اقدام کرد.

در تبیین یافته بالا می‌توان گفت که با توجه به نقش عوامل فردی در تعیین باورهای رفتاری می‌توان نتیجه گرفت که ادراک مثبت یا منفی معلمان نسبت به اشتراک‌گذاری دانش (باورهای رفتاری) متأثر از لذت کمک به دیگران و درک فواید حاصل از اشتراک‌گذاری دانش و نیز ادراک آنان از سختی یا آسانی اشتراک دانش می‌باشد. بنابراین لذت کمک به دیگران به عنوان یک مؤلفه کلیدی و محوری در تعیین باورهای هنجاری، رفتاری و کنترلی مؤثر بر تمایل رفتاری اشتراک‌گذاری دانش در معلمان قابل ملاحظه است. در تبیین نقش باورهای رفتاری، هنجاری و کنترلی بر تمایل به اشتراک‌گذاری دانش در معلمان که معلمانی که باورهای رفتاری مثبتی نسبت به اشتراک‌گذاری دانش داشتند، تمایل بیشتری به اشتراک دانش نشان می‌دهند؛ همچنین معلمانی که درک بالایی از کنترل بر رفتار خود دارند، تمایل بیشتری به اشتراک‌گذاری دانش از خود نشان می‌دهند. عامل با اهمیت دیگر، کنترل رفتاری ادراک شده است که به درجه‌ای از احساس فرد در مورد اینکه انجام یا عدم انجام یک رفتار تا چه حد تحت کنترل ارادی فرد می‌باشد. عوامل کنترلی شامل عوامل داخلی و عوامل خارجی می‌باشد. عوامل داخلی مربوط به شخص بوده و شامل مهارت‌ها، توانایی‌ها، اطلاعات و احساسات می‌باشد و در بررسی عوامل خارجی می‌توان به عواملی همچون عوامل محیطی یا شغلی اشاره کرد. نتایج پژوهش نشان داد، در صورتی که معلمان شرایط را تحت کنترل و اراده خود بدانند به نسبت زمانی که عوامل محیطی مثل فشار شغلی دخیل هستند، تمایل بیشتری برای به اشتراک‌گذاری دانش از خود نشان می‌دهند. همچنین پژوهش نشان داد که عوامل انگیزشی درونی نسبت به عوامل انگیزشی بیرونی از اولویت بالاتری نزد معلمان برخوردار بودند. از جمله عوامل انگیزشی درونی می‌توان به ارتباط دوستانه و صمیمی اشاره کرد.

نتایج پژوهش نشان داد که نگرش‌ها با اشتراک‌گذاری دانش در بین معلمان رابطه مثبتی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که هرچه افراد با صفات مسئولیت‌پذیری بیشتری جذب سیستم آموزش و پرورش شوند، نگرش مطلوب‌تری نسبت به اشتراک‌گذاری دانش خود با سایر همکاران خواهند داشت. از دیگر یافته‌های این پژوهش این است که هنجارهای ذهنی نیز یکی از عوامل تعیین‌کننده

رفتار اشتراک‌گذاری دانش در میان معلمین است. هنجار ذهنی تابعی از اعتقادات فرد است و سهم قابل توجهی برای نفوذ میزان انگیزه فرد برای انجام فعالیت‌های اشتراک‌گذاری دانش دارد. چنانچه همکاران یک فرد نسبت به اشتراک‌گذاری دانش در مدرسه نظر مثبتی داشته باشند، می‌توان انتظار داشت که انگیزه اشتراک‌گذاری دانش در فرد افزایش یابد. لذا می‌توان نتیجه گرفت که به یک هنجار ذهنی مطلوب برای تقویت انگیزه اشتراک‌معلمین نیاز است. لازم به ذکر است که ویژگی‌های شخصیتی معلمین نیز درک فرد را از فشارهای اجتماعی برای اشتراک‌گذاشتن و نگهداشتن دانش تحت تأثیر قرار می‌دهد. نگاهی به نتایج و برگشت به مبانی نظری، نشان می‌دهد که بسیاری از معلمین یا دست‌اندرکاران آموزش و پرورش از اهمیت باورها و تمایلاتشان بر رفتارشان آگاه نیستند و ممکن است ناخواسته نیز سمت بی‌تفاوتی نسبت به رفتار اشتراک‌دانش‌سوق داده شوند، لذا برنامه‌ریزی و اجرای آموزش با هدف تغییر نگرش‌ها و باورهای آنان در جهت افزایش رفتار اشتراک‌گذاری دانش ضروری است. بنابراین با توجه به نتایج این پژوهش به مدیران توصیه می‌شود برای بالا بردن سطوح رفتار اشتراک‌گذاری دانش در میان معلمین با ترغیب آنان از طریق بهبود نگرش نسبت به اشتراک‌گذاری دانش، شناسایی افراد مهم تأثیرگذار بر افراد در سازمان و برگزاری کارگاه‌های آموزشی-توجهی با حضور آنان و معلمین و قدردانی از معلمانی که به‌خاطر نوع‌دوستی، کمک به دیگران و حل مشکلات همکاران، دانش خود را به اشتراک می‌گذارند، این رفتار را در سطح مدارس افزایش دهند.

قدردانی

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند تا از تمام کسانی که در این پژوهش همکاری نموده‌اند، به‌ویژه معلمین، مدیران و کارکنان آموزش و پرورش کرج که صمیمانه گروه پژوهش را یاری نموده‌اند و نقش مهمی در تحقیق بر عهده داشته‌اند، مراتب تشکر و قدردانی را به عمل آورند.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع از سوی نویسندگان گزارش نشده است.

References

- Astatke, M. (2019). First-Year college students' emotional intelligence and help-seeking behaviours as correlates of their academic achievement. *Journal of Student Affairs in Africa*, 6(2), 29-50.
- Black, S., & Allen, J. D. (2019). Academic help seeking. *The Reference Librarian*, 60(1), 62-76.
- Chika, M. F., Kanchewa, S. S., Marks, A. K., & Schwartz, S. E. O. (2020). Closing the college achievement gap: Impacts and processes of a help-seeking intervention. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 67(9), 101-121.
- Finney, S. J., Barry, C. L., Horst, S. J., & Johnston, M. M. (2019). Exploring profiles of academic help seeking: A mixture modeling approach, 6(1), 158-171.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (2010). *Belief, attitude, intention and behavior: An introduction to theory and research*. USA: Addison-wesley.
- Gurban Alizadeh, R. (2019). Investigating the effect of mental norm, attitude towards behavior and perceived behavioral control on the intention of senior government managers' in supporting the information technology project. *New Research Approaches Quarterly*, 38(3), 1-18. [In Persian].

- Kafashan Kakhki, M., Kamalzadeh, S. N. A., & Rajabi, M. (2021). Prerequisites and consequences of the intention to share knowledge among graduate students of medical sciences in Shiraz. *Library and information, 19*(3), 28-39. [In Persian].
- Kosyluk, K. A., Conner, K. O., Al-Khouja, M., Bink, A., Buchholz, B., Ellefson, S., & Corrigan, P. (2021). Factors predicting help-seeking for mental illness among college students. *Journal of Mental Health, 3*(3), 300-311.
- Law, C. C. H., & Ngai, E. W. T. (2008). An empirical study of the effects of knowledge sharing and learning behaviors on firm performance. *Expert Systems with Applications, 34*(4), 2342-2349.
- Martín, S. A., & Manuel, S. J. D. (2021). Help-Seeking in an academic context: A systematic review. *Expert Systems with Applications, 3*(2), 34-44.
- Moran, G. A., & Brittany, L. L. D. (2022). Behavior help-seeking during the COVID-19 pandemic in Canada and the United States: An investigation of attitudes, norms, and perceived control using the theory of planned behavior. *Preventive Medicine Reports, 2*(3), 25-39.
- Naderi, S. (2019). *Investigating the willingness to share knowledge and knowledge sharing behavior among primary school teachers in district one of Ardabil city*. Master's thesis, Islamic Azad University, Ardabil branch. [In Persian].
- Nazari, N., Majeri Tabar, F., & Mirzaei Far, D. (2019). The relationship between teaching skills, academic excitement, academic stress and perceived behavioral control in predicting students' academic progress. *Scientific Quarterly Journal of Educational Research, 63*(12), 179-210. [In Persian].
- Parker, J. S., Shum, K. Z., Suldo, S. M., Shaunessy-Dedrick, E., Ferron, J. M., & Dedrick, R. F. (2019). Predictors of adaptive help seeking across ninth-grade students enrolled in advanced placement and international baccalaureate courses. *Predictors of Adaptive Help Seeking, 5*(6), 652-669.
- Qolizadeh, R., Madhim, T., & Karsheki, H. (2016). The mediating role of motivation, attitude and mental norms in the relationship between personality traits and knowledge sharing behavior of secondary school teachers. *Education Quarterly, 24*(2), 135-154. [In Persian].
- Raja, A., & Chennamaneni, M. K. (2012). A unified model of knowledge sharing behaviours: Theoretical development and empirical test. *Behaviour & Information Technology, 31*(11), 1097-1115.
- Samsami, A., Zoghi, L., & Shariat Bagheri, M. (2021). Modeling the structural relationships of students' academic help-seeking based on self-determination and flourishing: The mediating role of academic participation and motivational beliefs. *Journal Children's Mental Health, 2*(2), 81-93. [In Persian].
- Scholastic Perry, R., Hall, N., & Ruthig, J. (2016). Perceived (academic) control and attainment in higher education. *Higher Education: Handbook of Theory and Research, 3*(1), 12-21.
- Sharifipour Choukami, I., & Ahmadi Musa Abad, A. (2019). *The effect of perceived behavioral control, innovation and subjective norms on the desire to use learning software with the mediation of attitude towards learning and the moderation of self-efficacy*. The First Scientific Research Conference on Management and Industrial Engineering. [In Persian].
- Thomas, L. B., Christopher, C. F., & Michael, C. (2019). Predicting academic help-seeking intentions using the reasoned action model. *Journal of Journal Frontiers in Education, 4*(2), 15-29.
- Tseng, F. C., & Kuo, F. Y. (2014). A study of social participation and knowledge sharing in the teachers online professional community of practice. *Computers & Education, 7*(2), 37-47.

- Twillert, V., Karel, K., & Arnoud, E. (2020). Teachers' beliefs to integrate Web 2.0 Technology in their pedagogy and their influence on attitude, perceived norms, and perceived behavior control. *International Journal of Educational Research Open*, 4(2), 34-51.
- Wang, N., & Wang, W. L. (2022). From knowledge seeking to knowledge contribution: A social capital perspective on knowledge sharing behaviors in online Q & A knowledge communities. *Technological Forecasting and Social Change*, 4(3), 129-145.
- Won, S., Hensley, L. C., & Wolters, C. A. (2019). Meta-analysis sense of belonging and academic help-seeking as self-regulated learning. *The Journal of Experimental Education*, 89(1), 112-124.
- Xie, D., & Xie, Z. (2022). Effects of undergraduates' academic self-efficacy on them academic help seeking behaviors: The mediating effect of professional commitment and the moderating effect of gender. *Journal of College Student Development*, 6(1), 365-371.
- Xie, R., & Zhang, W. (2022). An empirical study on the impact of platform environmental factors on knowledge sharing in virtual communities. *Technology in Society*, 34(4), 108-127.
- Yzer, M. (2019). Perceived behavioral control in reasoned action theory: A dual-aspect interpretation. *The annals of the American academy of political and social science*, 6(1), 101-117.

Copyrights

© 2023, by the authors. Licensee SCU, Ahvaz, Iran. This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)